

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: .....

Cím: *Jászai Mari ünneplése*

Forrás: *Budapesti Hírlap*

Bp.
(Hely)

1922. 3. 14

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Jászai Mari

Idő

"1922"

Személy

Jászai Mari ünneplése.

— Szoborleleplezés a Nemzeti Színház emlékszárnokában. — Ünneplés a nyílt színpadon. — Diszeloadás. —

Ritka fényes és bensőséges ünnepléssel hódolt a Nemzeti Színház Jászai Mari ötvenéves jubileumának napján a nemzet nagy tragikája előtt. Az ünnepeken ott voltak a művészet, irodalom, politika és társadalom kitünőségei. Eljőttek, hogy meghajtsák fejüket az előtti a kivételes nagy talentum előtt, a ki lelkének fényével 50 év óta világítja be a magyar színpadot.

A színpad a jelené, a színész a máé. Itt nem szabad késlekedni a babérral, mert ez az a világ, a hol nem lehet ápellálni a jövőre. Valami ilyesmit mond Petőfi is, mikor a színész sorsát az íróval hasonlítja össze:

*Egészen más a színész végzete,
Lekötve csügg ő egy rövid bilincsen —
Ez a jelené, csak erre számolhat,
Mert a jövőhöz semmi köze nincsen.
Ha a jelennek biztos fővényébe
Le nem bocsátá hirt horgonyát:
Elmegy nevével az idő hajója,
És menni fog az öröklétlen át.*

Ne legyünk hát soha farkarok az elismeréssel, a tapssal, az éljennel, még ha nem hőroszokról volna is a szó. Hátha még egy ilyen csodálatosan lángoló és fénylő erővel állunk szemben, mint Jászai Mari, a ki a magyar színpadon a tragikai játéksztílust újratereztette. Az ő stílusa egyenes vonalú, töretlen, fenségesen és diadalmasan emelkedik föl a magasba s ott a legnagyobb, a hol saját maga művészi egyéniségét adhatja. Alakjai hirtelen meg-

elevenednek szemünk előtt. *Elektra, Medea, Antigone, Shakespeare Margit királynéja, Volunnia* s most legutóbb Voinovich Géza Mohácsának *Perényi-néje*. De talán sohasem láttuk őt olyan nagynak, hatalmasnak és fenségesnek, mint Schiller Stuart Máriajának *Erzsébetében*. Hogy micsoda művészetel örökölte meg VIII. Henrik leányát, annak nagylelkű szárnyalását és vad kegyetlenségét, királyi gögjét és asszonyi szenvedélyességét, az Istentől elhivatott uralkodó megmási'hatatlan határozottságát és női idegekből fakadó állandó szeszélyeskedését. Hogy tudta ez a művésznő, hogy mit csinál? Milyen tekintettel nézett végig a kegyelemért könyörgő, vagy Mária elítéltetését siettető lordokon!... Milyen unottan hallgatja ezt a szóáradatot. Tudja ő, mit kell cselekedni. Hiszen ő a király! Ez az Erzsébet nagyobb, erősebb és félelmetesebb volt, mint a milyenről Schiller álmodni bír. Jászai Mari Erzsébetje megértette velünk a história Erzsébetjét, kit a költő nem bír megrajzolni. Jászai Mari Erzsébetje Shakespearehoz méltó erős alkotás. Mert meg tudja magyarázni a belső történést. Hiszen ez a nagy Erzsébet királyné éppen olyan sűrűn üjtgette a szerelem serlegét, mint a szép Mária, de a szerelmes ölelések mellett urrá tette Angliát az egész világ felett. Mária levegőbe röpítette megunt férjét, Danuleyt, de Erzsébet is lefejeztette hűtlen kedvesét Essex grófit, a szerelmi perpatvar közben azonban szelverte a spanyol király hajóhadát, átfőrmálta népének erkölcséit, — mert haj, a mások erkölcséire nagyon vigyázott e királyi asszony. S míg nappal megalapította a brit imperializmust, este rendesen színházba ment, nagy érdeklődéssel hallgatván egy Shakespeare Vilmos nevű tehetséges, ifjú író drámáit. Ezt az Erzsébetet formálta ki nekünk

a legnemesebb márványból Jászai Mari. S ha egyéb alakítása nem volna, ez az egy elég arra, hogy hódolatul hajtsuk meg fejünket művészetének ereje és tudatossága előtt.

Tegnap este a Nemzeti Színházzal együtt az egész magyar társadalom ünnepelte az ország első tragikáját. Az ünneplés az emeleti díszcsarnokban kezdődött, a hol leleplezték Jászai Mari márványszobrát, Strobl Alajos mester alkotását, hogy ott álljon többi halhatatlan testvére között. Pekár Gyula a kormány, ifju Wlassics Gyula báró a Nemzeti Színház, Folkusházy a főváros nevében üdvözölte a művésznőt, a ki pár meghatott szóval mondott köszönetet. Most nyílt színpadon folytatódott az ováció. A függönyt felhúzták, hogy a közönség is lássa, mint hajol meg az ország színe-java Jászai Mari asszony előtt. A színpadon ott álltak a Nemzeti Színház művészei, majd megjelent a nagyszíszony. A közönség élén Horthy Miklós kormányzóval, József királyi herceggel és Apponyi Albert gróffal felállt és percekig tartó tapssal üdvözölte Jászai Marit.

Az üdvözlések sorát Pekár Gyula nyitotta meg, elkes szép beszédben adván át az ünnepeltnek a nagy arlam ajándékát: a 10 holdról szóló adonnyalevelet. Mi a Budapesti Hírlap nevében azt kívánjuk, hogy Jászai Mari földjén sok színes virág nyissa pompás szirmai s ringassa szép álmokba zivét; bőséges kalász sarjadjon az áldott kis birtokon s tegye büszkévé, acélossá a művésznő lelkét a magyar föld halhatatlan termő ereje. Most ifju Wlassics Gyula, Ambrus Zoltán beszéde következett, Szász Károly elmés és kedves polémiát kezdett az ünnepelttel. Jászai Mari ugyanis egyik könyvében azt állította, hogy a színészet nem igazi művészet, mert csak az író gondolatait, érzéseit interpretálja. Szász Károly ötletesen hibonyította, hogy a művésznő most az egyszer tévedett. Az író csak árnyalatokat ad, a színész tölti meg vérrel, étellel az író

Szekestóvárosi házinyomda 1922

aimait. Most *Beöthy* Laszlo mondott egy pár kedves, üdvözlő szót, aztán *Bárdos* Artur, *Hegedüs* Gyula és *Szírmay* Imre következtek. *Szávay* Gyula ügyes alkalmi költeménye nagy hatást keltett. *Hubay* Jenő a *Zeneakadémia*, *Sebestyén* Károly a *Színművészeti Akadémia* és *Balassa* Imre az újságíró testületek nevében adta át meghatott üdvözlését, *Podor* Oszkár a *Dundántuli Közművelődési Egyesület* és *Rákosi* Jenő üdvözlését tolmácsolta. A nagy tetszéssel fogadott beszédben *Podor* Oszkár bejelentelte, hogy a *DKE* elhatározta *Jászai Mari* művészi munkásságának megörökítését és szülőföldjén Ászár községben kulturházat építtet s abban a művészno életnagyságu arcképét elhelyezi. Az arcképet *Rákosyné Gönczy* Ilona, a jónévű festőnő fogja megfesteni. Eljött *Pálmay* Ilka tanítványával, a *Magyar Asszonyok Szövetsége*, a délvidéki megszállt területekhez tartozó ifjak küldöttsége és még sokan mások. Az ünnepi estének legkedvesebb, legmelegebb pillanata az volt, mikor *Rákosi* Szidi asszony lépett elő és könnyektől fátyolos hangon körülbelül a következőket mondotta: „A nagy, a boldog, a dicső Magyarországnak te voltál a leghűségesebb, legönfeláldozóbb leánya, szolgálj most ezt a cserenkszázat, ezt a porbasujtottat, ezt a szerencsétlent, míg megint erős, büszke, egész és szabad lesz újra.“ És a szinpad két nagyasszonya egymás vállára borulva sirt azért a nagy *Valakiért*, ki ma megtépve, porbasujtva még százszor kedvesebb és drágább nekünk, mint dicsősége teljességében vala.

A nézőtérén ülő fényes, előkelő közönség társaság, éljenzéssel köszöntött minden beszédet. *Jászai Mari* pár rövid mondattal válaszolt. Mit tett ő, — ugymond — hogy ma az ország szeme rajta függ. Ő szerény szolgálóleánya volt a *Nemzeti Színháznak* és boldog, hogy megengedték neki, hogy az ország első színházát lehetőségéhez képest szolgálja. Hatalmas királyi hangja most, mintha fátyolos lett volna a könnyektől, büszke, erős feje szeliden meghajolt, így vevén át ötvenéves jubileumának estjén a magyar nemzet szeretetének és tiszteletének ajándékát.

Ezután összecsapódott a függöny s mikor megint előtünk állt a szinpad, akkor már a brit óriás alakjait láttuk rajta.

Shakespeare János királyát adták elő. *Jászai Mari Konstancia* királynéját már a minapában méltattuk. Játéka ma éppen olyan fenséges és királyi volt. Egy kis elérékenyülés, egy kis lírai megindulás, mi ott rezgett hangjában, talán csak még melegebbé tette alakítását. A többi szereplő a legnagyobb művészi ambícióval játszott. *Iványi* János királya, *Odry* Fülöpje, *Váradi* Aranka kis Artur hercege, *Gál* Gyula Hubertje, *Fáy* Szeréna Eleonóra királynéja, mind a régi jó alakítások. Meg kell még dicsérnünk *Abonyi* Gézárt, *Pethest*, *Mihályfyt*, *Almássyt*, *Garamszeghyt*, *Hajdut*, *Tasnády* Ilonát.

A közönség lassan oszlott szét a színházból. A hűvös márciusi éjszakában magával vivén egy felejthetetlen, szép, művészi este emlékét, mely fényes dicsőséget hozott az ünnepeltnek és fénybe, dicsőségbe borította az egész ünnepelő hálás Budapestet.